

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 36/14
U Luxembourg, 18. ožujka 2014.

Presude u predmetima C-167/12 C. D./S.T.
i C-363/12 Z./A Government Department and the Board of Management of a
Community School

Prema pravu Unije nije nužno omogućiti korištenje roditeljnog ili istovjetnog dopusta majci naručiteljici koja je dobila dijete na temelju dogovora o zamjenskom majčinstvu

Budući da direktiva o trudnim radnicama predviđa jedino određene minimalne uvjete u području zaštite, države članice su slobodne primijeniti povoljnija pravila u korist majki naručiteljica

C. D., zaposlenica bolnice u Ujedinjenoj Kraljevini, i Z., učiteljica koja radi u Irskoj, obje su se poslužile zamjenskim majkama da bi dobile dijete.

C. D. je sklopila ugovor o zamjenskom majčinstvu sukladno britanskom pravu. Za začecje djeteta korištena je sperma njezinog partnera i jajna stanica druge žene. Nekoliko mjeseci nakon rođenja, britanski je sud uz suglasnost majke nositeljice i sukladno britanskim propisima o zamjenskom majčinstvu, dodijelio C. D. i njezinom partneru stalno i potpuno roditeljsko pravo nad djetetom.

Z. pati od rijetkog poremećaja zbog kojeg, iako ima zdrave jajnike te je, uostalom, plodna, nema maternicu pa ne može doći do trudnoće. Njezin suprug i ona dobili su dijete na temelju dogovora sa zamjenskom majkom u Kaliforniji. Genetski, dijete je plod tog para i na američkom se rodnom listu ne spominje identitet zamjenske majke. Prema kalifornijskom pravu, Z. i njezin suprug smatraju se roditeljima tog djeteta.

Obje su žene zatražile plaćeni dopust istovjetan roditeljnog odnosno posvojiteljskom dopustu. Ti su zahtjevi odbijeni jer C. D. i Z. nikad nisu bile trudne i jer njihova djeca nisu bila posvojena.

Nacionalni sudovi pred kojima su obje majke naručiteljice podnijele tužbe traže objašnjenje je li takvo odbijanje protivno direktivi o trudnim radnicama¹ odnosno čini li to odbijanje diskriminaciju na temelju spola ili invaliditeta (te su vrste diskriminacije zabranjene direktivom 2006/54/EZ² odnosno direktivom 2000/78/EZ³).

Današnjim presudama, Sud daje odgovor prema kojem **pravo Unije u korist majke naručiteljice ne propisuje pravo na plaćeni dopust istovjetan roditeljnog odnosno posvojiteljskom dopustu.**

Što se tiče Direktive 92/85/EEZ o trudnim radnicama, Sud podsjeća da je cilj te direktive promicanje poboljšanja sigurnosti na radu trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile i radnica koje doje, s obzirom na to da navedene osobe treba smatrati specifičnim rizičnim skupinama. U toj se direktivi odredba o roditeljnog dopustu izričito poziva na porod i ima za cilj zaštitu zdravlja majke djeteta koja se nalazi u posebno osjetljivoj situaciji zbog trudnoće. Nadalje, premda je cilj roditeljnog dopusta također osigurati zaštitu posebne veze između žene i njezinog djeteta, Sud napominje da

¹ Direktiva Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ) (SL L 348, str.1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 4., str. 73.).

² Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (pročišćeni tekst) (SL L 204, str. 23) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 246.).

³ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL L 303 str. 16) (SL posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5, svezak 1 str. 69).

se taj cilj odnosi samo na razdoblje nakon „trudnoće i poroda“. Slijedom toga, **odobranje rodiljnog dopusta na temelju direktive podrazumijeva da je dotična radnica bila trudna i da je rodila dijete. Dakle, majka naručiteljica** koja se poslužila dogovorom o zamjenskom majčinstvu da bi dobila dijete **ne ulazi u područje primjene direktive**, pa i ako je u mogućnosti doći ili je stvarno i dojila. Prema tome, države članice nisu obvezne priznati takvoj radnici pravo na rodiljni dopust na temelju direktive.

Međutim, kako Sud dodatno navodi, države članice mogu slobodno primijeniti povoljnija pravila u korist majki naručiteljica jer je predmet dotične direktive utvrditi određene minimalne uvjete u području zaštite trudnih radnica.

Što se tiče direktive 2006/54/EZ o jednakom postupanju prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada, Sud utvrđuje kako **neodobranje rodiljnog dopusta majci naručiteljici ne čini diskriminaciju na temelju spola** jer ni otac naručitelj nema pravo koristiti takav dopust i jer takvo neodobranje ne stavlja u osobito nepovoljniji položaj radnice u odnosu na radnike.

S druge strane, **neodobranje majci naručiteljici plaćenog dopusta istovjetnog posvojiteljskom dopustu ne ulazi u područje primjene direktive o jednakosti postupanja**. Ta direktiva ostavlja slobodu državama članicama da priznaju ili ne priznaju pravo na posvojiteljski dopust. Taj članak predviđa samo da, kad se takav dopust odobri, dotične radnice trebaju biti zaštićene od otpuštanja i imati pravo vratiti se na svoje, odnosno, istovjetno radno mjesto.

Konačno, **što se tiče Direktive 2000/78/EZ** koja zabranjuje svaku diskriminaciju na temelju invaliditeta u području zaposlenja i rada, Sud smatra kako nije sporno da nemogućnost za ženu da nosi svoje dijete može biti izvor velike patnje. Međutim, **pojam „invaliditet“** u smislu ove direktive **pretpostavlja da ograničenje koje osoba trpi**, u međudjelovanju s raznim preprekama, **može sprječavati puno i učinkovito sudjelovanje u profesionalnom životu** na temelju jednakosti s drugim radnicima.

Ali, u načelu, **nesposobnost imati dijete konvencionalnom metodom samo po sebi načelno ne priječi majci pristup zaposlenju**, obavljanje posla ili napredovanje u poslu.

U tim uvjetima Sud utvrđuje da stanje od kojeg pati Z. ne predstavlja „invaliditet“ u smislu Direktive 2000/78, i da stoga ta direktiva, a naročito njen članak 5., nije primjenjiva u situaciji poput ove u glavnom postupku.

NAPOMENA: Prethodno pitanje omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute pitanje Sudu o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta Unije. Sud ne odlučuje o nacionalnom sporu. Nacionalni sud mora riješiti predmet sukladno odluci Suda. Tom su odlukom jednako vezani i drugi nacionalni sudovi pred kojima bi se moglo pojaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

Cjelovit tekst presuda ([C-167/12](#) i [C-363/12](#)) objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke objave presude nalaze se na "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106